

2022 – DOSARELE PATRIMONIULUI (XCIX): Faptele contează.

Istoria contează! - cum timore et cum amore!

- Mediaș, cel mai trist oraș din toată țara? - Țara Vișinilor? - 27 ianuarie!

2022

cum timore et cum amore!

cu frică și cu dragoste

Dosarele
patrimoniului (XCIX)

Anul rugăciunii și sfinților isihasți

cel mai trist oraș din toată țara?

scriitor umanist
jurnalist filozof

Elie Wiesel

1986 - Premiul Nobel

Sinagoga Mediaș

27 ianuarie

1571 - Christian Schesäus

Avem datoria de a nu uita vreodată!

Pacea nu este un dar de la Dumnezeu creaturilor sale. Este un cadou pe care ni-l facem unul altuia!

1928 Sighet

2016

1896

Anual - în 27 ianuarie - este **Ziua Internațională a Comemorării Holocaustului**, în memoria milioanele de femei, bărbați și copii evrei, precum și toate celelalte victime ucise în timpul Holocaustului. Din 2005, prin Rezoluția privind comemorarea Holocaustului a O.N.U., s-a desemnat această dată, ca zi internațională în memoria zilei de 27 ianuarie 1945, când forțele aliate au eliberat lagărul de concentrare și exterminare Auschwitz-Birkenau.

Președinta Comisiei Europene, Ursula von der Leyen, afirma (în 2021): «**Antisemitismul a condus la Holocaust**, dar, din păcate, nu s-a sfârșit odată cu eliberarea lagărelor de concentrare naziste. (...) Contextul pandemiei a alimentat, de asemenea, propagarea teoriilor conspiraționiste și a dezinformării, promovând adesea discursuri antisemite. (...) **Avem datoria de a nu uita vreodată.** (...) Pe măsură ce miturile conspiraționiste se răspândesc pe platformele de comunicare socială, trebuie să educăm tânăra noastră generație împotriva antisemitismului. Având în vedere răspândirea dezinformării, autoritățile, platformele sociale și utilizatorii trebuie să colaboreze pentru a se asigura că faptele istorice nu sunt denaturate - nici online, nici offline. **Faptele contează. Istoria contează. Suntem hotărâți să câștigăm această luptă. Europa prosperă atunci când comunitatea sa evreiască și alte minorități pot trăi în pace și armonie.** Acesta este motivul pentru care, în cursul acestui an, vom prezenta o strategie privind combaterea antisemitismului și promovarea vieții evreiești în Europa».

În contextul actual, marcat de criza sanitară și tensiunea generată de potențialul militar acumulat la granițele Ucrainei, istoria online a județului Sibiu consemnează că de pe teritoriul municipiului Mediaș nu s-au făcut deportări ale evreilor!

Municipiul Mediaș, centrul zonal de dezvoltare al ținutului Târnavei - care după o toponimie secuiască ar putea fi și „**Țara Vișinilor**” -, a fost cunoscut (în mileniul II, după Hristos) și sub numele „**Media**” (în latină), „**Mediasch**” (germană), „**Medgyes**” (maghiară), „**Medwesch, Medves**” (în dialectul săsesc), fiind atestat documentar numai la 1267, deși cele 16 monumente istorice arheologice dovedesc o locuire veche pe aceste meleaguri. În categoria monumentelor arhitectonice se pot enumera 52 de monumente istorice. O serie de ansambluri și edificii - ansamblul urban „Centrul istoric al municipiului”, ansamblul bisericii evanghelice fortificate („Castelul”), ansamblurile urbane „Piața George Enescu”, „str. Johannes Honterus”, „piața Regele Ferdinand”, fosta mănăstire franciscană, biserica romano-catolică „Imaculata Concepțiune” și Biserica „Înălțarea Domnului” și mai multe case și alte vechi instituții locale -, păstrează vie memoria medievală și modernă a unei cetăți, care a dus o luptă multiseculară pentru a se menține în topul centrelor regionale de conducere a Transilvaniei. Centrul istoric al orașului - un adevărat muzeu în aer liber, supranumit capitala Țării Vinului, (Weinland) - l-a inspirat pe scriitorul irlandez Bram Stoker, în a numi (în romanul „**Dracula**”) „**vinul cel auriu de Mediaș**”. Lecturând lucrarea lui Ștefan Ionescu: „**Mediaș. Monumente medievale**”, l-am descoperit pe călătorul **Giovanandrea Gromo**, cel care descrie Mediașul acelor ani (1566-1567) „evident subiectiv și nu întotdeauna bine informat: ... Acest oraș este în mare decădere și slab populat, cu toate că acolo se face un comerț foarte viu cu diferite pânzeturi, atât de cânepă cât și de in, care se vând la prețuri foarte mici. Casele sunt clădite în cea mai mare parte din piatră și foarte frumoase ..., dar sunt multe și din lemn. Ulițele sunt podite în parte cu bârne de lemn și sunt grozav de noroioase; și într-un cuvânt **acesta mi se pare cel mai trist oraș din toată țara. Acesta este locul unde a fost decapitat faimosul Aloisio Gritti, de acei locuitori conjurați împotriva lui**”.

Pastorul luteran **Christian Schesäus** (1535, Mediaș-1585, 30 iulie, Biertan) - cunoscut și sub numele latinizat **Christian Schesaeus**, renumit poet umanist sas (comemorat UNESCO, în 1985) -, a scris în opera sa capitală „**Ruinae Pannonicae**” (publicată la Wittenberg, 1571): «**În mijlocul ținutului dacilor apare orașul Mediaș**” și „**numele lui este mai presus decât al altor orașe din cauza războiului lui Gritti și al darului lui Bachus**”. Un alt călător, descrie un episod interesant privind tactica conducerii medievale: «Generalul imperial Carafa, o autoritate a vremii în probleme transilvane, propune respingerea confirmării minorului Apafi și trecerea Transilvaniei în stăpânire monarhică, apelând la **cea mai subtilă artă diplomatică: „cum timore et cum amore**” (n.r.: „cu frică și cu dragoste”). Frica putea fi inspirată de prezența masivă de trupe imperiale, iar iubirea putea fi inspirată prin menajarea susceptibilităților și libertăților claselor care dețineau puterea în principat. Împăratul trebuia „**să stăpânească sfătuind**” și să fie reprezentat de un guvernator».

Prezența evreilor în Transilvania a fost semnalată încă din evul mediu, ei fiind obligați să se stabilească numai în Alba Iulia; abia după revoluția din 1848-1849, „minoritățile” au avut accesul în toate localitățile. La finele sec. XIX, comunitatea evreiască medieșană însuma circa 148 de familii,

primul rabin fiind David Bäümel (din Wolfersdorf - Bohemia), căsătorit cu fiica unei familii bogate din Mediaș. Lui i se datorează construcția sinagogii din Mediaș (1896), căreia i s-a adăugat o școală și baia rituală, finanțate în aceeași perioadă, de președintele comunității Benjamin Czitron. După câteva decenii de activitate, după al doilea război mondial, comunitatea evreiască s-a împușinat, mulți evrei preferând să se stabilească în Israel, sau în străinătate, pentru ca după 1990, activitatea să înceteze oficial, iar Sinagoga să fie închisă. Frumoasa construcție în stil eclectic (specialiștii susțin că are puternice influențe romantice și maure) este vizitabilă, existând proiecte ale societății civile de transformare în muzeu, centru cultural comunitar și bibliotecă (după descoperirea unei colecții de documente, în 2008). Aici s-a sărbătorit și 120 de ani de la inaugurarea Sinagogii, constatându-se că imobilul nu este protejat, el nefiind inclus pe lista monumentelor istorice ale județului Sibiu, în vederea conservării și asigurării unei protecții și conservări durabile.

În spiritul epocii, istoria românilor ar trebui să consemneze toți românii laureați ai premiului NOBEL: omul de știință **George Emil Palade** (1912, Iași – 2008, SUA) - laureat pentru fiziologie și medicină (în 1974), scriitoarea **Hertha Müller** (n.1953, Nițchidorf, jud. Timiș) - laureată, pentru literatură (în 2009), precum și scriitorul și filozoful umanist **Elli Wiesel** (1928, Sighet – 2016, SUA) - membru de onoare al Academiei Române și laureat al Premiului Nobel pentru Pace (în 1986). Tânăr Wiesel a cunoscut antisemitismul român și maghiar, fiind internat cu întreaga familie în lagărele de concentrare, fiind unul din supraviețuitorii ghetourilor de exterminare, marcat întreaga viață de ororile războiului mondial.

Ca luptător pentru drepturile omului și cel mai mare scriitor și publicist al holocaustului, Elie Wiesel a primit o serie lungă de distincții și onoruri, fiind autor a numeroase lucrări și cugetări. Amintim gândul său despre pace: „**La paix n'est pas un don de Dieu à ses creatures. C'est un don nous nous faisons les uns aux autres**” – „**Pacea nu este un dar de la Dumnezeu creaturilor sale. Este un cadou pe care ni-l facem unul altuia**”.

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/actualitate/2022-dosarele-patrimoniului-xcix-faptele-conteaza-istoria-conteaza-cum-timore-et-cum-amore-medias-cel-mai-trist-oras-din-toata-tara-tara-visitinilor-27-ianuarie-162887.html>

În: Tribuna, 10 februarie 2022